

Ραψωδία ε (στίχοι 50-165)

- **Δομή**: **1^η ενότητα**: στίχοι 50-88 Ο Ερμής στην Ωγυγία –περιγραφή του νησιού **2^η ενότητα**: στίχοι 89-107 Η φιλοξενία του Ερμή από την Καλυψώ **3^η ενότητα**: στίχοι 108-129 Ο λόγος του Ερμή στην Καλυψώ **4^η ενότητα**: στίχοι 130-165 Η οργισμένη αντίδραση της Καλυψώς –η αποχώρηση του Ερμή

- **1^η ενότητα**

Η ενότητα αυτή αποτελεί μια **περιγραφική** σκηνή .Ο ποιητής περιγράφει :

- την ετοιμασία του ταξιδιού του Ερμή .Πρόκειται για μια τυπική εικόνα θεϊκής προετοιμασίας που μας θυμίζει την προετοιμασία της θεάς Αθηνάς (α 109-114) , προσαρμοσμένη στις ιδιότητες του αγγελιαφόρου θεού Ερμή (τυπικό στοιχείο)
- το ταξίδι του Ερμή (πετά σαν γλάρος: παρομοίωση) και την άφιξή του στο νησί της Καλυψώς
- τη σπηλιά της νεράιδας (εσωτερικό –περιβάλλον χώρος) παρουσιάζοντας έναν τόπο ειδυλλιακό μέσα από εικόνες οπτικές-ακουστικές-οσφρητικές που κινητοποιούν όλες τις αισθήσεις . Η ομορφιά του νησιού κατάφερε να προκαλέσει το θαυμασμό του Ερμή που νιώθει αγαλλίαση και ψυχική ευφορία και να τον μαγέψει. Ο ίδιος χώρος όμως δε συγκινεί καθόλου τον Οδυσσέα (στίχοι 93-95) που συνεχίζει να λαχταρά την πατρίδα του , την Ιθάκη . Με αυτή την αντίθεση ο ποιητής τονίζει τον πόθο του Οδυσσέα να επιστρέψει στην πατρίδα καθώς και την άσχημη ψυχολογία στην οποία βρίσκεται ο ήρωας (νοσταλγία , πόνος , θλίψη)

- **2^η ενότητα**

- Ο θεσμός της φιλοξενίας είναι ιερός και τηρείται και από τους θεούς . Η νεράιδα ακολουθεί την τυπική διαδικασία(τυπικό στοιχείο) :θερμή υποδοχή, τυπική ερώτηση για το λόγο της επίσκεψης, προσφορά γεύματος φιλοξενίας με νέκταρ και αμβροσία .
- Έντονο το στοιχείο του ανθρωπομορφισμού στο δείπνο των δυο θεών και γενικά σε όλη τη σκηνή της φιλοξενίας .

- **3^η ενότητα**

Ο Ερμής χωρίς να αλλοιώνει το περιεχόμενο της εντολής του Δία ανακοινώνει στην Καλυψώ τη θεϊκή απόφαση φερόμενος με διπλωματικότητα , ευγένεια και σύνεση προς την ερωτευμένη θεά. Αν συγκρίνουμε τους στίχους 25-46 και 110-129 θα διαπιστώσουμε ότι η εντολή παρουσιάζεται αλλαγμένη , ενώ είναι ξεκάθαρη η διαφορά ύφους. Η σχέση Δία –Ερμή είναι σχέση εξουσίας , ο Δίας εντέλλεται (διατάζει) με ύφος αυστηρό, ρητό και κατηγορηματικό , ενώ ο Ερμής αποδέχεται , ως οφείλει, ως αγγελιαφόρος των θεών αδιαμαρτύρητα τη δύσκολη αλλά και δυσάρεστη αποστολή αναγνωρίζοντας την ιεραρχία μεταξύ των θεών και την εξάρτησή του από το Δία. Αντίθετα, η σχέση Ερμή-Καλυψώς είναι σχέση ισοτιμίας . Ο αγγελιαφόρος των θεών γνωρίζει ότι είναι «άγγελος κακών επών» και εκδηλώνει πραγματικό ενδιαφέρον , καθώς στόχος του είναι να φέρει σε πέρας με επιτυχία την αποστολή , χωρίς να εξοργίσει και χωρίς να πληγώσει τη θεά. Γι' αυτό:

- παραδέχεται ότι πήγε χωρίς τη θέλησή του (στίχος 111)
- καθυστερεί σκόπιμα να ανακοινώσει την απόφαση , για να κερδίσει χρόνο και να μετριάσει την αγανάκτησή της (στίχος 126) . Η ανακοίνωση γίνεται πολύ σύντομα (σε έναν μόλις στίχο)

- τη συμβουλεύει ευγενικά και έμμεσα να μην παρακούσει τη θεϊκή εντολή, για να μην υποστεί τις συνέπειες της οργής του Δία (στίχος 117)
- δεν αναφέρει το όνομα του Οδυσσέα , για να μην την πληγώσει
- προσθέτει ότι ο νόστος του Οδυσσέα δεν είναι μόνο απόφαση των θεών αλλά και προδιαγεγραμμένος και από τη μοίρα (στίχος 128-129)

Χαρακτηρισμός του Ερμή

Παρουσιάζεται πειθήνιο όργανο του Δία , δέχεται αδιαμαρτύρητα την αποστολή από φόβο για την οργή του Δία και από φόβο προσπαθεί επίσης να την εκτελέσει με επιτυχία . Διαχωρίζει τη θέση του , για να αποφύγει την οργή της θεάς, διπλωμάτης και έξυπνος, ευγενικός και συνετός με προσωπικό ενδιαφέρον για τη νεράιδα .

4η ενότητα

Η Καλυψώ ξεσπά με αγανάκτηση και πικρία , εξυβρίζοντας τους θεούς για σκληρότητα και φθόνο αλλά και ρατσιστική συμπεριφορά εις βάρος των θεών γυναικών . Φέρεται όπως κάθε ερωτευμένη γυναίκα , γεγονός που αποδεικνύει την αγάπη της για τον Οδυσσέα . Αναφέρει ότι δικαιοματικά τον έχει κοντά της , ότι του πρόσφερε τροφή με πρόθεση να του χαρίσει αθανασία και αιώνια νεότητα . Τέλος , υποχωρεί , γιατί κυριαρχεί ο ρεαλισμός και η λογική , αφού υποτάσσεται στη θέληση των θεών και προτίθεται να βοηθήσει τον Οδυσσέα συμβουλεύοντάς τον .

- Βασική ιδέα της ενότητας :ο ανθρωπομορφισμός των θεών

στίχος 70-71:η Καλυψώ υφαίνει στον αργαλειό τραγουδώντας

στίχοι 85-86:τα συναισθήματα ψυχικής ευφορίας και θαυμασμού του Ερμή για το ειδυλλιακό περιβάλλον της Ωγυγίας

στίχοι 105-107:το δείπνο που προσφέρει η Καλυψώ και όλη η φιλοξενία της

στίχοι 109-129:διπλωματικός ο χειρισμός της εντολής, ο φόβος του Ερμή για την οργή του Δία , η ιεραρχία στον κόσμο των θεών, τα φιλεύσπλαχνα αισθήματα του Ερμή

στίχοι 130-133:τα συναισθήματα αγανάκτησης , θυμού , οργής της Καλυψώς , ο παράφορος έρωτας της για τον Οδυσσέα , η ζήλεια και ο φθόνος των θεών

Ερωτήσεις

1. Να βρείτε τα τυπικά στοιχεία της ενότητας
2. Να περιγράψετε το νησί της Καλυψώς (εσωτερικό σπηλιάς-περιβάλλον χώρος). Για ποιο λόγο ο ποιητής περιγράφει με λεπτομέρειες το τοπίο;
3. Να επιβεβαιώσετε στη ενότητα αυτή την ανθρωπομορφική αντίληψη για τους θεούς περιγράφοντας ιδιότητες , συμπεριφορές , συναισθήματα και συνήθειες του Ερμή και της Καλυψώς που ταιριάζουν σε ανθρώπους
4. Ποια είναι τα συναισθήματα της Καλυψώς μετά την ανακοίνωση της απόφασης ;Δέχεται τελικά την απόφαση των θεών;